

El penúltim colp del roder de Sueca

Josep Franco i Martínez és un dels escriptors valencians contemporanis amb la trajectòria més sòlida i duradora. Els darrers anys, però, l'autor de 'L'últim roder' havia passat a una mena de còmode segon terme. 'La vida és dura', una novel·la vigorosa que va merèixer el premi Andròmina dels Octubre, ha rescatat Franco d'aquella relativa irrellevància.

Per Xavier Aliaga
Fotografia de Kike Taberner

“**J**o sóc de Sueca. I no feia més que repetir-ho per veure si colava, però es veu que no”. Josep Franco (Sueca, 1955) feia aquesta broma en una entrevista a propòsit de la moda de la novel·la negra nòrdica. Tot i mantenir-se en actiu i lliurar producció amb regularitat, l'escriptor suecà feia uns quants anys que havia perdut el seu estatut d'autor de referència del País Valencià.

Un escriptor que va ecllosionar amb *Calidoscopi* (1983, premi Andròmina i premi de la Crítica dels Escriptors Valencians), però que ha estat perseguit per l'ombra del seu gran *best-seller*, *L'últim roder* (1986), una història sobre el bandolerisme valencià entre els segles XIX i XX sorgida de la investigació per a una altra novel·la, *Aldebaran* (1988). Un llibre que continua vigent, sobretot en l'àmbit educatiu.

De fet, cada vegada que Franco té una trobada amb els lectors o concedeix una entrevista, acaba surant aquell últim roder, Eugeni *el Frare*, que el suecà va construir amb pedaços de diferents personatges però que molts lectors pensaven que corresponia a una persona de carn i ossos.

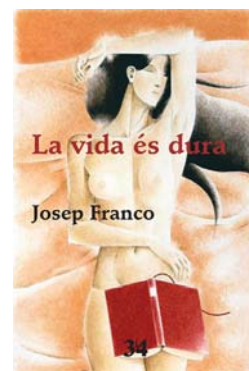
Franco, fet i fet, conta que algunes persones li demanaven saber on hi havia la tomba del roder, per poder visitar-la. O li asseguraven que Eugeni era, sense cap mena de dubte, un avantpassat seu.

El pes de les novel·les primigènies és un clàssic de la literatura, però sobretot durant la dècada del 1990 Franco va poder transcendir i superar el pes del seu cèlebre bandoler gràcies a obres de referència com *Rapsòdia* (1992, premi de la Crítica dels Escriptors Valencians), *Manuscrit de mossén Gerra* (1994, premi de la Crítica dels Escriptors Valencians), *L'enviat* (1996, premi Enric Valor) o *Les potències de l'ànima* (1998).

Durant la dècada següent, malgrat alguna novel·la valuosa i emotiva com *Això és llarg de contar* (2004), l'escriptor de Sueca deixa d'estar sota els focus, per dir-ho d'alguna manera, perquè al País Valencià mai no hi ha hagut rellevància pública ni tan sols per als lletraferits més llegits del moment.

Tampoc és que l'afable, franc i descregut —per fusteria— escriptor de Sueca haja fet molts esforços en aquest sentit. Com deia en una entrevista en *Diari La Veu*, superada fa temps l'aspiració de

PREMI ANDRÒMINA.
La vida és dura, una llarga i molt ben trenada història sobre la vida d'un artista valencià fictici, Josep Claver, va ser mereixedora del darrer premi Andròmina de novel·la dels Octubre. El magnífic retorn al primer pla de l'actualitat literària de Josep Franco.

la professionalització, "l'únic que vull és gaudir del plaer d'escriure". "Però potser també és un error, no ens podem rendir tan prompte, hem de buscar que la nostra faena tinga una repercussió social", afegia.

Potser no tenir aquella pressió a sobre li ha vingut bé a Franco, un d'aquells escriptors que considera que escriure "és un ofici que s'ha d'aprendre". "Per això sempre considere que la meua última novel·la és la millor", reblava en una trobada amb lectors. Potser és el cas de *La vida és dura*, la darrera novel·la de Franco, una història-riu de més de tres-cents pàgines que traça amb mestria i tones d'ofici la vida fictícia d'un artista valencià amb un d'aquells inicis que agafen els ulls dels lectors a dos mans i fan oblidar la insubstancialitat i poc atractiu del títol: "(...) Però la vida és dura i les coses són com són: Josep Claver Domènec també mereixia una dona millor, una feina millor, un país millor i una època millor".

A partir d'ací, un narrador en segona persona, amic de l'artista, emprat amb un impecable domini de la tècnica narrativa, ens endinsa en una història sobre èxit i fracàs, sobre relacions possibles i impossibles, sobre les dèries i hipotèques del mercat de l'art, les misèries humanes i del funcionariat i un garbuix de temes centrals i transversals. Un fresc de la societat contemporània, però també, segons l'autor, un homenatge a totes aquelles persones que han volgut viure de l'art. Ell mateix seria un d'aquests individus.

La vida és dura mostra la maduresa del narrador, una feinada amb algun excés retòric i alguns passatges reiteratius però, alhora, amb una prosa flui++da i un to brillant, molt ben trobat, que serveix per navegar entre la ironia, l'humor i l'acarnissament controlat pels viarans de la història.

Una molt bona novel·la que podria no ser l'última. El penúltim colp, esperem, del roder de Sueca. ●